

GRÖNPLAN

Tillgängliga natur-, kultur- och grönområden i Mariefhamn

Det som är nödvändigt för 10% underlättar för 40% och är bekvämt för 100%.

Naturvårdsverket/Riksantikvarieämbetet/Handisam

Ordlista:

Funktionshinder	något som hindrar personer med funktionsnedsättning att delta.
Tillgänglighetsåtgärd	något som är avgörande för att en viss del av befolkningen ska kunna delta.
Särlösningar	speciella anpassningar specifika för en begränsad del av befolkningen.
Taktil skyltning	skyltar med relief som går att känna på.
Framtagen av:	Funktionsrätt Åland och Mariehamns stad

Allmänt

- Identifiera vad i en miljö som hindrar människor med funktionsnedsättning att delta. Sådana barriärer kallas funktionshinder. Fokusera på hur funktionshinder kan åtgärdas, inte på eventuella nedsättningar i människors funktionsförmåga.
- Tillgänglighet i grönområden handlar inte om att skapa en färdig produkt. Arbetet med tillgänglighet bör i stället ses som en fortlöpande förbättringsprocess.
- Enkla åtgärder kan ge goda resultat; att ta bort några trädrötter över en stig eller lägga på jämnt och hårt packat grus gör det möjligt för besökare att ta sig fram med barnvagn, rullator eller rullstol och kanske också underlätta promenaden för personer med nedsatt rörelseförmåga eller syn.
- En viktig utgångspunkt är att inte begränsa sig till enbart de fysiska tillgänglighetsåtgärderna ute i det skyddade området utan att tänka tillgänglighet "hela vägen". Tillgänglighet inkluderar möjligheten att:
 - känna till att området finns,
 - i förväg få detaljerad information om området och vilken service som finns på plats samt hur man hittar ut till området, även med bland annat färdtjänst,
 - ta sig ut till området,
 - hitta/orientera sig inom området samt att ta sig runt i och uppleva området, gärna under olika årstider,
 - kunna ta del av den information som finns om området,
 - ta sig från området.
- Tillgänglighetskonsulter är en bra resurs för vägledning i tillgänglighetsfrågor, även funktionshinderorganisationer kan bistå i planering och inventering av tillgängligheten.

En grundläggande nivå

Utgångspunkten är att Mariehamns grönområden är till för alla och att en grundläggande nivå av tillgänglighet i så många områden som möjligt bör eftersträvas. Men det finns också områden där det inte är rimligt att grundläggande krav på tillgänglighet är uppfyllda. Utöver områden med grundläggande nivå av tillgänglighet bör det även finnas områden med en mycket högre nivå av tillgänglighet. När man väljer ut ett dessa områden är det viktigt att tänka på om grönområdet har förutsättningar att bli tillgängligt för alla och även att välja ett grönområde som är ett populärt resmål för många.

Områdets utformning

- Välj i första hand lösningar som gör minsta möjliga ingrepp i natur- och kulturmiljön. Ett exempel är trädäck/ramper i trä som får "gråna".
- Om ett område inte kan göras helt tillgängligt, exempelvis på grund av trappor eller terräng som är svår att ta sig fram i, så kan man ändå fundera på om det går att göra en del av området tillgängligt. Om detta görs är det viktigt att informera besökarna med skyltning och på webben vilka delar av området som är tillgängliga.

Underhåll

När ett område tillgänglighetsanpassats är det viktigt att även se till att underhållet sköts, så att anordningar, toaletter med mera kan användas under lång tid. Är någon anordning i dåligt skick är det viktigt att besökarna informeras om detta, trasiga däckspång, ramper och liknande kan leda till skador. I skötselplanen för ett område ska även tillgängligheten beaktas.

Checklista för grönområden och stränder

Information på hemsidan	Hur informerar man om området? <p>Information om hur tillgänglig platsen är behöver finnas och kontinuerligt uppdateras på stadens webbplats. Här behöver det framgå:</p> <ul style="list-style-type: none">- hur man hittar till platsen- längdangivelser- vilka områden som är tillgängliga om platsen enbart delvis är tillgänglig- om det finns karta över området- tillgång till toaletter samt tillgängliga toaletter- vilken service som finns i området. <p>Informationen på webbplatsen behöver vara lätt för alla att ta till sig och även tillgänglig för personer med synnedsättning.</p>
Parkerings- eller angöringsplats	Hur är tillgängligheten när man kommer till området? <ul style="list-style-type: none">- Parkeringsplatser för de med särskilt tillstånd behöver finnas nära entrén/informationsplatsen. Rekommendationen är 1 plats om det är upp till 10 parkeringsplatser totalt, 2 platser om det är fler än 10 platser. Parkeringsplats ska förses med skylt och minsta bredd på enstaka plats ska vara 5 meter.- Gångar från angöringsplatsen bör vara belagda eller hårdgjorda.- Vilplats får gärna finnas i anslutning till parkeringen/angöringsplatsen.
Informationstavla och skyltning	Är skyltningen tillgänglig? <ul style="list-style-type: none">- Information bör utformas så att den ska kunna förstås av de flesta.- Texter bör vara lättlästa. Bildikoner underlättar läsförståelsen.- Hög kontrast på skyltar och vägvisare underlättar för de med synnedsättning, helst svart text på vit bakgrund.- Ytan bör vara matt på skyltning för att undvika reflektioner.- Vägvisare bör ha avståndsangivelse om avståndet är längre än 100 m.- Skyltarnas höjd och vinkling bör vara anpassad så att även personer i rullstol samt kortväxta personer kan läsa dem. En skylthöjd på 70 cm för vinklade skyltar och cirka 130–140 cm för skyltar som ej är vinklade är lämplig. Det är också viktigt att det går att komma nära skylten.- Textstorlek: en tumregel är 6–7 mm per meter läsavstånd. (18–24 punkter). Vägvisare bör ha bokstäver som är ca 60 mm höga.- Taktila skyltar kan användas för att underlätta för de med synnedsättning. De kan ha punktskrift eller reliefer för enstaka siffror eller bokstäver. Reliefskrift ska vara upphöjd med 1–1,5 mm och mellan 15 och 40 mm höga. Kontrastmarkeringar <ul style="list-style-type: none">- Det bör finnas varnings- och kontrastmarkeringar som visar var till exempel parkeringsplatser är, var ett ledstråk eller en gångväg löper, en trappa börjar och slutar eller var ett handtag är monterat. Även bryggor och ramper bör ha kontrastmarkering.

<p>Gångvägar och trappor</p>	<p>Är gångvägar/stigar tillgängliga?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hårdgjorda stigar underlättar framkomligheten. - Lutning i plana områden max 2 % (1:50), största lutning 5 % (1:20 med max 8 % (1:12) på kortare sträckor. - Lågt hängande grenar (lägre än 2,20 m) ska beskäras. - Gångytans bredd ska optimalt vara 2 meter, mötesplats rekommenderas var 100:e meter. - I större park- och friluftsområden bör sittplatser finnas var 250:e meter. - Tas parkbänkar bort under vinterhalvåret är det bra om några lämnas kvar vintertid. - Ledstråk i form av tex en låg list kan behövas för personer med nedsatt syn vid naturstigar. - Vilplan behövs i backig terräng. <p>Gångbro:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tvärställd plank, helst räfflade för att minska halkrisk. Räckan även vid små nivåskillnader ökar säkerheten. - Bredd minst 130 cm med mötesplats minst var 100:e meter. - Avåkningskydd bör vara ca 10 cm högt. <p>Trappor:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Trappor minskar tillgängligheten men är ibland nödvändiga när det är ojämn terräng och stora höjdskillnader. Vilplan med sittplatser underlättar för de med något nedsatt rörelseförmåga.
<p>Grindar</p>	<p>Är grindarna tillgängliga?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Fritt passagemått på minst 90 cm. - Svängrumsytan på båda sidor grinden är plan och minst 2,3 x 2,3 m. - Låsning/upplösning kan göras med en hand. - Lutande självstängande grind måste vara relativt lätt med en lutning på max 10 grader. - Grindar/stolpar/vägbommar för att hindra biltrafik bör utformas så att personer med rullstol/andra hjälpmedel kommer förbi.
<p>Toaletter/dass</p>	<p>Finns det tillgänglig toalett?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tillgång till toaletter underlättar för många, gärna på flera platser om det är ett stort område. - Även entrén behöver vara tillgänglig. - Golvytans innermått bör vara 2,5 x 2,5 m med plats bredvid toalettstolen för rullstol. - Toalettens sitthöjd bör vara minst 48 cm. Draghandtag behövs på insidan av dörren samt 2 armstöd: 80 cm höjd och 60 cm mellan dem. - Finns handfat ska det vara 80 cm högt med engreppsblandare. - Bör förses med larmanordning för att kunna tillkalla hjälp. Anropskontakter placeras så att de även nås från toalettstol och golv. Larmet kopplas till bemannat utrymme men om det saknas kan larmet indikeras med lampa och signal utanför dörren.

Grillplats och rastbord	<p>Är grillplatsen tillgänglig?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Möjlighet att komma ända fram till grillen med rullstol behövs. - Grillens höjd bör vara 50–80 cm ovanför markytan. <p>Är rastbord och bänkar tillgängliga?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ett rastbord behöver ha 0,70–0,85 meter fritt utrymme mellan bordsbenen för att en rullstol ska få plats. - Rastbord med sammanbyggd bordskiva och bänkar bör ha en utskjutande del på ca 0,6 m. - Någon bänk bör ha arm- och ryggstöd.
Brygga	<p>Är bryggan tillgänglig?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Minsta yta 2,3 x 2,3 m för personer med exempelvis rullstol. - Vilplatser med ryggstöd bör finnas samt avåkningskydd. - Anslutningen mellan brygga och land ska vara tillgänglig. - Bryggan bör även vara försedd med skyddsräcke.
Badplats	<p>Är badplatsen tillgänglig?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Omklädningsrum ska vara tillgängliga. - Trätrallar bör läggas ut för ökad framkomlighet i sand, minst 0,90 cm breda. - flytbojar i kontrasterande färger underlättar för de med nedsatt syn. - För att möjliggöra att personer med rullstol kan ta sig ner i vattnet behövs ett hårdgjort stråk, exempelvis en ramp. Strandmattor ner i vattnet kan även fungera. En särskild rullstol som tål vatten krävs och det underlättar för fler att bada om möjlighet finns att låna en sådan.
Vindskydd	<p>Finns tillgängligt vind/väderskydd?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hårdgjord jämn markyta krävs och taket bör skjuta ut minst 1 m från fast inredning så att plats för rullstol/hjälpmedel finns.
Utsiktsplats	<p>Är utsiktsplatsen tillgänglig?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Man behöver särskilt tänka på olika målgruppers förutsättningar. - Sittplats med avlastningsstöd samt även avlastningsstöd för stående behövs. - Mindre gluggar på ca 0,5-1 m höjd så att barn kan se ut. - Fri golvyta på minst 2,3 x 2,3 m.
Belysning	<p>Är belysningen tillräcklig?</p> <p>Belysningen på exempelvis gångtytor bör anpassas så att den är jämn och tillräcklig så att även personer med nedsatt syn kan uppfatta hur underlaget ser ut.</p>